

Edukacja uczniów pozostających w pieczy rodzinnej i instytucjonalnej w Opolu: specyfika problemu.

Opieka oraz wychowanie dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki i wsparcia ze strony rodziny naturalnej są realizowane poprzez system pieczy zastępczej. Piecza zastępcza to pojęcie prawne dotyczące organizacji formalnej opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców. Tę formę opieki pod względem prawnym reguluje Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 177). W pieczy zastępczej wyróżnia się pieczę instytucjonalną i pieczę rodzinną, przy czym za rodzinne formy opieki zastępczej, uznaje się zarówno pieczę rodzinną, jak i placówki rodzinne funkcjonujące w ramach pieczy instytucjonalnej.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Dziecko, którego dobro jest zagrożone, może zostać umieszczone przez sąd rodzinny w pieczy zastępczej. Sąd może również powierzyć tymczasowo pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom lub osobie, niespełniającym warunków dotyczących rodzin zastępczych albo zarządzić umieszczenie małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, chyba że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej.

Dotychczasowe badania poświęcone funkcjonowaniu dzieci wychowywanych w pieczy zastępczej wskazują na to, że dzieci te znajdują się w grupie wysokiego ryzyka, jeśli chodzi o występowanie trudności edukacyjnych, a co za tym idzie, często są to osoby o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Badania dowodzą, że w porównaniu do dzieci znajdujących się pod opieką rodziców biologicznych, dzieci z rodzin zastępczych częściej doświadczają zaburzeń emocjonalnych, behawioralnych i niepełnosprawności.

Ponadto dzieci w opiece zastępczej często doświadczają poczucia niepewności i niestabilności, co może wpływać na ich osiągnięcia szkolne. Tymczasem sukces edukacyjny (i ukończenie szkoły), który można uznać za kluczowy czynnik wpływający na pozytywne wyniki w życiu dorosłym dla wszystkich uczniów, ma szczególne znaczenie dla wychowanków znajdujących się w pieczy zastępczej, gdyż po okresie usamodzielnienia, dla osób z rodzin zastępczych edukacja będzie często najważniejszym (czasem jedynym) zasobem, który pozwoli im dobrze wkroczyć w dorosłość.

Na gruncie polskim dane publikowane przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) pokazują, iż w rodzinnej pieczy zastępczej 10,5% wszystkich podopiecznych posiada orzeczenie o niepełnosprawności (dla porównania, w całej populacji odsetek dzieci

z niepełnosprawnością wynosi 3%)¹.Warto też zaznaczyć, że poza grupą dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, istnieje spory odsetek wychowanków rodzin zastępczych z problemami, z uwagi na które można by je uznać za osoby o specjalnych potrzebach (w tym edukacyjnych). Większość tych dzieci doznała traumy z powodu doświadczenia przemocy i/lub zaniedbania, a także przebywała wcześniej w różnorodnych, niekorzystnych dla ich zdrowia (fizycznego, a przede wszystkim psychicznego) warunkach społecznych i rodzinnych.

W Opolu większość dzieci objętych opieką zastępczą przebywa w pieczy rodzinnej, której formami są: rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka.

Obecnie do szkół w Opolu uczęszcza łącznie 176 dzieci pozostających w pieczy zastępczej, w tym 121 dzieci z rodzin zastępczych z miasta Opolą, a także 55 wychowanków tut. placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Informacja nt. funkcjonowania uczniów pozostających w zastępczej pieczy rodzinnej

Z informacji przekazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu wynika, że do najczęstszych problemów zgłaszanych przez rodziny zastępcze, dotyczących funkcjonowania dzieci w środowisku szkolnym należą trudności w relacjach rówieśniczych. Dzieci wychowujące się w rodzinach zastępczych czują się odrzucone, naznaczone i nie są akceptowane w grupie rówieśniczej. Dzieci z rodzin zastępczych, posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, doświadczają wykluczenia z grupy rówieśniczej.

Wśród dzieci i młodzieży szkolnej daje się zauważyć brak świadomości dot. pieczy zastępczej i specyfiki funkcjonowania dziecka będącego w rodzinie zastępczej, a także brak zrozumienia dla dzieci korzystających ze wsparcia specjalistów, tj. psycholog, pedagog. Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych często są diagnozowane w kierunku ADHD z uwagi na trudności z koncentracją i motywacją oraz skupieniem uwagi. Ponadto wśród dzieci zauważono problemy emocjonalne oraz niekontrolowanie emocji. Dzieciom z rodzin zastępczych trudniej jest nawiązać bliższe więzi z kolegami i koleżankami w klasie.

Dzieci przyjęte do rodzin zastępczych bardzo często mają duże zaległości w nauce oraz sprawiają problemy wychowawcze, będące konsekwencją wcześniejszych zaniedbań rodziców oraz odrzucenia przez najbliższych, osamotnienia czy wcześniejszego pobytu w placówce.

Informacja nt. funkcjonowania uczniów pozostających w zastępczej pieczy instytucjonalnej

Z kolei z informacji przekazanej przez Centrum Obsługi Administracyjnej Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Opolu, które prowadzi obsługę placówek opiekuńczo-wychowawczych (domów dziecka) w Opolu, wynika, że wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych nie mają problemów w funkcjonowaniu w środowisku szkolnym. Do warunków szkolnych adaptują się bez istotnych problemów, szybko aklimatyzują się w środowisku szkolnym. Natomiast pojawiające się z czasem problemy (podczas realizacji obowiązku szkolnego) nie są związane ze środowiskiem szkolnym.

¹ [Pomoc społeczna... 2016].

Wynikają głównie z zagrożenia niedostosowaniem społecznym, co jest w dużej mierze spowodowane dysfunkcyjnym środowiskiem rodzinnym. Niedostosowanie społeczne zwykle objawia się agresją werbalną, czasem fizyczną, nieumiejętnością funkcjonowania w grupie, trudnościami z dostosowaniem się do zasad współżycia.

Potrzeby uczniów pozostających w pieczy zastępczej w zakresie pomocy i opieki psychologiczno-pedagogicznej z perspektywy poradni psychologiczno-pedagogicznej

Uczniowie będący w pieczy zastępczej, potrzebujący specjalistycznej pomocy i wsparcia, podobnie jak inni uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, są kierowani do Miejskiej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Najczęściej fakt opieki prawnej, sprawowanej przez inne osoby niż rodzice, jest zgłaszany przy rejestracji dziecka w Poradni. Dzieci zgłaszane przez opiekunów zastępczych najczęściej mają problemy w funkcjonowaniu w przedszkolu/szkole, ale również wykazują symptomy trudności w rozwoju emocjonalnym, społecznym, psychicznym. Zgodnie z badaniami dorastanie w pieczy zastępczej może mieć różne skutki zdrowotne dla dzieci. Doświadczenia i wyzwania, z którymi mierzą się one w systemie pieczy zastępczej, mogą mieć wpływ na ich fizyczne, psychiczne i emocjonalne samopoczucie. Mogą one zakłócać ich zdolność do uczenia się, nawiązywania przyjaźni i tworzenia zdrowych relacji.

W związku z tym Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opolu obejmuje opieką dzieci, które:

- **wykazują symptomy deficytów rozwojowych w wielu obszarach**, często zaniedbanych ze względu na brak prawidłowej opieki rodzicielskiej. Najczęściej dotyczy to dzieci małych, nieuczęszczających jeszcze do szkoły;
- **przejawiają zachowania unikowe, wycofanie społeczne i emocjonalne**. Dotyczy to dzieci, które mają traumatyczne doświadczenie z okresu wychowania w rodzinie biologicznej, są to najczęściej dzieci starsze, już uczęszczające do szkoły. W ich przypadku dodatkowym aspektem, w którym dużą rolę odgrywa pomoc specjalistów Poradni, jest funkcjonowanie szkolne, trudności edukacyjne, a także duże problemy adaptacyjne w szkole, funkcjonowanie w grupie rówieśniczej, konflikty z nauczycielami;
- **sprawiają w opinii opiekunów zastępczych problemy w domu**, zachowują się nieodpowiednio do sytuacji i w relacjach z opiekunami i rodzeństwem, nie akceptują rodziców zastępczych, przejawiają tendencje do zachowań destrukcyjnych, autodestrukcyjnych, ucieczek z domu.

Zgodnie z zakresem zgłaszanych potrzeb, Poradnia podejmuje odpowiednie działania, uruchamiając w każdym przypadku procedurę diagnostyczną. Zgodnie z wynikami diagnozy są wydawane odpowiednie dokumenty, potwierdzające potrzeby i możliwości dziecka oraz zawierające wskazówki do pracy z dzieckiem w domu i szkole.

Poradnia zapewnia opiekunom zastępczym możliwość korzystania bez ograniczeń ze spotkań konsultacyjnych, mających na celu jak najlepsze podejście do trudności dziecka i wspierających jego rozwój, edukację, funkcjonowanie emocjonalne i społeczne. Dzieci z dużymi deficytami czy zaburzeniami są obejmowane długoterminowym wsparciem

terapeutycznym specjalistów Poradni, którzy współpracują w tym zakresie z pedagogami i psychologami (nauczycielami) w przedszkolach i szkołach.

Specjaliści Poradni realizując działania diagnostyczne, terapeutyczne oraz wspierające dzieci w pieczy zastępczej, napotykać niejednokrotnie trudności wynikające z ich sytuacji prawnej, takie jak:

- **brak informacji z wywiadu rozwojowego** (przebieg ciąży, poród, pierwsze miesiące rozwoju dziecka), gdyż opiekunowie zastępczy często nie są w posiadaniu informacji tak szczegółowych, a niezmiernie istotnych diagnostycznie;
- **braki w dokumentacji medycznej dziecka;**
- **problem w formalnym decydowaniu o sprawach dziecka**, w przypadku niemożliwego lub utrudnionego kontaktu z rodzicami biologicznymi, którzy mają prawo decydować o sprawach dziecka (jeśli sąd nie zadecyduje inaczej). W sytuacji gdy władza rodzicielska rodziców biologicznych jest jedynie ograniczona, to oni pozostają opiekunami prawnymi dziecka. Oznacza to, że w przypadku niektórych spraw będą oni musieli podpisać stosowne zgody.
- **utrudnianie procesu diagnozy i wsparcia dziecka przez rodziców biologicznych**, którzy nie zostali pozbawiani prawa i możliwości decydowania o sprawach dziecka, a są w konflikcie z opiekunami zastępczymi. Często wiąże się to z brakiem akceptacji samego dziecka co do jego sytuacji (pozostawanie w pieczy zastępczej traktowane jako „zabranie mnie rodzicom”), tym bardziej, że dziecko przebywające w pieczy zastępczej ma prawo do utrzymania osobistych kontaktów z rodzicami (poza wypadkami, gdy kontaktów takich zakaże sąd), ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego życie, otrzymywania informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości, dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia, powrotu do rodziny biologicznej.

W związku z nieuwzględnianiem danych dotyczących opieki prawnej dziecka w wymaganych statystykach (SIO, sprawozdania do UMO, OKO, MEN, itd.), specjaliści Poradni najczęściej pozyskują informację o sytuacji prawnej dziecka dopiero w kontakcie bezpośrednim, wywiadzie wstępnym z opiekunami zastępczymi. Takich przypadków w ubiegłym roku szkolnym odnotowano kilkanaście (nie więcej niż 14). Najczęściej proces diagnostyczny i wsparcie dziecka przebiegają bez zakłóceń, jednak są obarczone deficytami informacji. Natomiast pojedyncze przypadki wymagają interwencji dyrekcji, zarówno MCWE jak i przedszkola lub szkoły, w celu zabezpieczenia prawa rodziców biologicznych, uzyskania ich zgody na podjęcie diagnozy czy terapii, współpracy ze szkołą, udzielenia informacji o dziecku. Rozwiązania wymagają czasem konflikty opiekunów z rodzicami biologicznymi, podważanie przez rodziców wyników diagnozy, braku zgody na ujawnienie/przekazanie diagnozy do przedszkola/szkoły. Podjęte działania na ogół są efektywne, tylko w jednym przypadku MPPP musiała uzyskać opinię/orzeczenie sądu rodzinnego co do decydowania o sprawach dziecka.

Poradnia aktywnie współpracuje ze szkołami w zapewnieniu opieki i wsparcia uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci pozostających w pieczy zastępczej.

Ważnym elementem współpracy ze szkołami jest wsparcie dla nauczycieli w formie poradnictwa i szkoleń. Dotychczasowa współpraca potwierdza, że bardzo istotne są szkolenia dla nauczycieli, pedagogów i pedagogów specjalnych, które umożliwiają poznanie specyfiki funkcjonowania dziecka wychowywanego w pieczy zastępczej, w szczególności problematyki zaburzeń posttraumatycznych, zaburzeń więzi oraz płodowego zespołu alkoholowego, które same w sobie nie są podstawą do wydania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, jednakże w istotny sposób wpływają na funkcjonowanie dziecka i jego rodziny i z pewnością świadczą o występowaniu specjalnych potrzeb edukacyjnych u dzieci nimi dotkniętych. Takie szkolenia pomagają nie tylko zrozumieć sytuację dziecka, ale też sytuację rodzica zastępczego. Jednocześnie ważnym elementem współpracy Poradni ze szkołami, w przypadku pojawienia się takiego dziecka w szkole, jest uruchomienie systemu wsparcia skierowanego nie tylko na samo dziecko, ale też na jego rodziców zastępczych.

Problemy związane ze wsparciem uczniów w pieczy instytucjonalnej - Informacja nt. funkcjonowania uczniów z perspektywy szkolnej

W przypadku uczniów przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych szkoły mają ograniczony dostęp do informacji, ponieważ często nawet sami pracownicy domów dziecka nie dysponują zbyt obszernym wywiadem na temat pochodzenia ich wychowanka, jego doświadczeń i poprzednich relacji. Dla nauczyciela prowadzącego klasę takie informacje są bardzo istotne – pozwalają lepiej zrozumieć reakcje ucznia w różnych sytuacjach, jego emocje, które często są zależne od kontaktu z rodzicami. Ścisła współpraca z instytucją, w której mieszka uczeń, jest niezbędna, by jak najszybciej mógł on uzyskać odpowiednie wsparcie.

Uczniowie w pieczy zastępczej, odłączeni od rodziny, bardzo intensywnie przeżywają sytuację swoich byłych opiekunów, nawet jeśli doświadczyli z ich strony przemocy lub zaniedbania. Bardzo często ich okresowe kłopoty w nauce, relacjach rówieśniczych są silnie związane z kontaktem z rodziną – bardzo nieregularnym, nieprzewidywalnym. Nie bez znaczenia są również trudne sprawy sądowe, opiekuńcze lub karne, które mogą być ważnym punktem w życiu dziecka – zwłaszcza, jeśli od nich zależy miejsce jego pobytu lub dalsza przyszłość rodziców.

W Opolu cztery placówki opiekuńczo-wychowawcze znajdują się w rejonie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 przy ul. Reymonta (wszystkich placówek w mieście jest pięć). Większość wychowanków w wieku od 7 do 15 lat uczęszcza do tej szkoły. W opinii Szkoły ma to wpływ na organizację oddziałów klasowych, szczególnie jeśli nowi uczniowie są przyjmowani w trakcie roku szkolnego, co zdarza się coraz częściej. Konieczność uwzględnienia antagonizmów między wychowankami komplikuje podział na grupy oraz udzielanie zindywidualizowanej pomocy i wsparcia.

Uczniowie w pieczy instytucjonalnej często wymagają intensywnych działań korekcyjnych i socjoterapeutycznych, co wynika z ich wcześniejszych trudnych doświadczeń i braku odpowiedniego wsparcia w kluczowych etapach rozwoju. Wielu z nich posiada opinie i orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z powodu niedostosowania społecznego. Wymagają oni specjalnych form i metod pracy, a czasami nawet indywidualnego trybu realizacji obowiązku szkolnego.

Częstym problemem jest zaburzenie więzi i przywiązania, co skutkuje niestabilnością w relacjach międzyludzkich, w tym koleżeńskich, i sprzyja częstym konfliktom. Z racji niskiej motywacji do nauki oraz towarzyszących deficytów poznawczych, uczniowie ci często zwracają na siebie uwagę poprzez prowokacyjne, kontestacyjne oraz aspołeczne zachowania, w tym także bardzo agresywne, co dodatkowo utrudnia ich edukację.

Szkoła podejmuje działania, aby zapewnić tym uczniom odpowiednie warunki kształcenia, wychowania i opieki, zapewnia naukę i zakres działań terapeutycznych w oparciu o specjalne metody i formy pracy dostosowane do indywidualnych potrzeb rozwojowych i psychofizycznych ucznia. Dla każdego ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego opracowywany jest indywidualny program edukacyjno - terapeutyczny (IPET), tworzony na podstawie wielospecjalistycznej oceny poziomu jego funkcjonowania. Program opracowują zespołowo nauczyciele i specjaliści prowadzący zajęcia z uczniem. Nauczyciele wykorzystują różnorodne metody pracy z uczniami. Metody te są odpowiednio dostosowywane do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów oraz wpływają pozytywnie na ich wszechstronny rozwój. W szkole organizowane są dodatkowe zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia.

Szkoła zatrudnia specjalistów, w tym psychologa, pedagoga szkolnego i pedagoga specjalnego, a także nauczycieli współorganizujących proces kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, których zadaniem jest zapewnienie optymalnych warunków pracy z uczniami. W szkole ważną rolę odgrywa także dodatkowe wsparcie, w szczególności nauczyciela bibliotekarza czy też nauczycieli świetlicy szkolnej, którzy realizują zadania terapeutyczne i opiekuńcze.

Proponowane działania zmierzające do usprawnienia systemu opieki i wsparcia uczniów pozostających w pieczy zastępczej

Uczniowie pozostający w pieczy zastępczej, którzy niejednokrotnie doświadczyli niestabilnej relacji i zerwanej więzi, potrzebują długiej adaptacji, przewidywalności i konsekwentnego stawiania granic, by zbudowali w szkole relacje oparte na bezpieczeństwie i zaufaniu. Dając tym uczniom poczucie, że są zauważeni, a ich uczucia są akceptowane, można sprawić, że obniży się ich lęk i lepiej poradzą sobie z różnymi trudnymi sytuacjami. Jest to dla nich niezwykle istotne w procesie radzenia sobie z własnymi doświadczeniami, jeśli towarzyszyć im będzie adekwatne wsparcie ze strony szkoły.

Wsparcie dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów pozostających w pieczy zastępczej, przejawia się głównie poprzez:

- umożliwienie nauki we wszystkich typach szkół zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi, edukacyjnymi oraz predyspozycjami,
- możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej,
- opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi poprzez np. umożliwienie realizowania indywidualnego procesu kształcenia i zajęć rewalidacyjnych,
- dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości uczniów.

Należy zauważyć, że w każdej szkole są uczniowie, którzy czasowo lub stale wymagają indywidualnego podejścia i dostosowania procesu kształcenia do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych. Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w zależności od sposobu funkcjonowania w szkole, potrzebują różnego zakresu wsparcia. Od niewielkiego, dotyczącego udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w trakcie bieżącej pracy dzieckiem, do zmian organizacyjnych polegających np. na zatrudnieniu w szkole nauczycieli posiadających przygotowanie w zakresie pedagogiki specjalnej.

Szkoły wykazują coraz większą dbałość o wysoką jakość ich pracy, szczególnie w zakresie programowym, umożliwianym nie tylko integrację osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych z rówieśnikami, ale także ich rozwój osobowościowy, w tym także rozwój ich zainteresowań.

Działania służące doskonaleniu jakości kształcenia, wychowania i opieki w opolskich szkołach obejmują między innymi:

1. Rozwijanie specjalistycznego wsparcia psychologiczno-pedagogicznego

Szkoły w coraz większym stopniu zapewniają wykwalifikowanych specjalistów, w tym odpowiednio przygotowanych psychologów, pedagogów oraz socjoterapeutów. Ich zadaniem jest wsparcie emocjonalne oraz społeczne uczniów, pomaganie im w integracji z rówieśnikami i radzenie sobie z trudnościami emocjonalnymi.

Rozwijane są możliwości tworzenia grup terapeutycznych w ramach poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innych instytucji pomocowych, z uwzględnieniem grup socjoterapeutycznych oraz psychoterapeutycznych dla dzieci zagrożonych demoralizacją lub mających problemy adaptacyjne.

2. Rozwijanie zindywidualizowanego podejścia do kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Szkoły podejmują działania w celu coraz lepszego dostosowywania form edukacji do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci pozostających w pieczy zastępczej. Uczniowie z pieczy zastępczej często wymagają indywidualnych form kształcenia. Aby zapewnić im lepsze warunki do edukacji i lepiej odpowiadać na ich potrzeby, brane są pod uwagę możliwości tworzenia mniej licznych oddziałów pod kątem uczniów z orzeczeniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

3. Rozwijanie współpracy między instytucjami

Podjęmowane są działania w celu doskonalenia i uściślenia współpracy pomiędzy szkołami i placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, a także poradnią psychologiczno-pedagogiczną. Ważne jest zapewnienie coraz lepszego kontaktu

między szkołami a opiekunami w domach dziecka, którzy pracują zmianowo i często ten kontakt jest utrudniony.

4. Rozwijanie wsparcia finansowego dla szkół

Rozwijane są możliwości dodatkowego wsparcia finansowego, np. w ramach realizowanych projektów z zewnętrznych funduszy, dla szkół, do których uczęszczają uczniowie z pieczy zastępczej, na realizację specjalistycznych programów wsparcia edukacyjnego, terapeutycznego oraz na zatrudnienie dodatkowego personelu.

5. Programy prewencyjne i integracyjne

Tworzone są, rozwijane i doskonalone programy wsparcia uczniów z pieczy zastępczej w integracji z ich rówieśnikami, np. zajęcia warsztatowe, sportowe czy artystyczne, które będą promować współpracę i budowanie więzi z innymi uczniami.

6. Rozwijana jest oferta doskonalenia nauczycieli w zakresie wzbogacania ich warsztatu pracy oraz rozwoju kompetencji wychowawczych, takich jak otwartość, elastyczność i umiejętność słuchania, zapewniających dobry kontakt z dziećmi, zwłaszcza tych o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Istotny jest też temat pracy z dziećmi z pieczy zastępczej, które pomagają w lepszym zrozumieniu potrzeb tych uczniów oraz w skuteczniejszym radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami.

W celu stałego polepszania warunków kształcenia, wychowania i opieki uczniów pozostających w pieczy zastępczej, a także zapewnienia skutecznego wsparcia szkołom, wskazane będzie dalsze tworzenie warunków umożliwiających coraz lepsze funkcjonowanie placówek oświatowych pod względem jakości realizacji zadań dydaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych.

Material opracowany przez Wydział Oświaty
na podstawie informacji przekazanych przez instytucje
uczestniczące w organizacji opieki i edukacji
dzieci pozostających w pieczy zastępczej